

SMRT ZASTUPUJÍCÍHO ŘÍŠSKÉHO PROTEKTORA

Do malého zrcátka v rukou nenápadného muže se opřelo slunce. Záblesk- to bylo znamení. „Jede!“

Za okamžik se objevila šedo zelená mercedeska. Do jízdny dráhy skočil muž, namířil na vůz zbraň a stiskl. Nic. Nový zoufalý pokus- zase nic.

Vtom se ozvala rána. Pod koly auta vybuchla malá bomba, kterou hodil mužův společník. Oba atentátníci se dali na útěk. Z vozu se vypoťácel zraněný muž v uniformě a začal po nich střílet. Řidič jednoho z atentátníků pronásledoval, ale ten se ho zbavil zásahem z koltu.

Bylo pár minut po půl jedenácté 27. května 1942. Jozef Gabčík a Jan Kubiš právě splnili úkol. Provedli atentát na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha.

Oba byli vojáky československé zahraniční armády a před půl rokem byli vysazeni v Čechách. Dlouho se na atentát připravovali.

Za týden Heydrich na šokové následky atentátu zemřel. To už okupační moc uvalila na české země dny zla a hrůzy. Sám Hitler pohrozil protektorátním představitelům zničením českého národa.

„Nic mi nemůže zabránit, abych z Čech a Moravy vysídlil několik milionů Čechů. V tomto prostoru má místo jen jeden. Z obou národů musí jeden ustoupit. Jsem pevně rozhodnut nikdy již nevydat Čechy a Moravu a německý národ neustoupí. Přijmu nyní zcela jasná rozhodnutí a podle okolností udělám mezi námi během dvou let jasnou dělící čáru.“ Slova o „vymazání českého národa z Evropy“ padla pak ještě několikrát. Nebudou-li atentátníci vypátráni, chtěl Hitler přikročit, jak prohlásil, „k nejkrajnějším důsledkům. Potom bude každé střední řešení vyloučeno. Mé rozhodnutí se uskuteční, i kdybych snad už nebyl naživu. Můj nástupce a ti, kteří jsou v Německu na vedoucích místech, jsou stejného názoru jako já a budou podle něho jednat.“

Pátrání po atentátnících se vedlo kriminalistickými metodami i hromadnými prohlídkami. Bylo prohledáno na pět tisíc obcí, zatčeno přes tisíc osob, ale pachatelé zůstávali utajeni. Selhala i mohutná pátrací akce v okolí atentátu. V Libni hledali dívku, která- podle některých svědectví- odvedla pánské kolo zanechané jedním z atentátníků u místního obchodu s obuví. Jednotky SS uzavřely městskou čtvrť a zvláštní komanda vpadla do všech domácností, kde žily dívky od 12 do 16 let. Děvčata byla odvezena do sídla gestapa v Petschkově paláci a musela se procházet s pánským kolem. Pozorovalo je několik žen, které svědčily o odvezení kola. Nic se neobjasnilo, děvčátko poznáno nebylo, i když se ocitlo mezi zadrženými. Šlo o čtrnáctiletou Jindřišku Novákovou, která se i v této chvíli zachovala statečně a chladnokrevně. Platilo to také o několika desítkách dalších Čechů, kteří Gabčíkovi a Kubišovi různě pomohli.

Hned po atentátu zdusilo české země stanné právo. Teror svědčil o tom, že atentát se stal vhodnou záminkou k novým represím. „Po atentátu na Heydricha dostala bezpečnostní služba příkaz od K. H. Franka, aby označila některé osobnosti z řad české inteligence jako nespolehlivé a jako živel nepřátelský Německu,“ vypovídal po válce jeden z příslušníků pražského gestapa. „Předvedení byli už předem odsouzeni k smrti. U všech bylo uvedeno, že se tak stalo pro schvalování atentátu na Reinharda Heydricha.“

Oběti byly vybírány na základě předem stanoveného postupu, i když si na své přišli též konfidenti a udavači. Po válce někteří členové gestapa dosvědčili, že se zatýkalo podle tzv. kartotéky B, kterou úřadovny gestapa sestavovaly během války. Zařazovaly do ní osoby podezříváné z nepřátelské aktivity proti Říši, jež ale gestapo hned nemohlo nebo nechtělo zajistit. Podle jiného příkazu měly být všechny dosud otevřené případy „těžší povahy“ okamžitě předány stannému soudu ke „konečnému řešení“. Popravováni byli hlavně příslušníci inteligence a zatčení odbojářů.

Teror nezasáhl jen jednotlivce, chystala se vražda celé obce. Na základě zcela pochybné

dokumentace - byl mezi ní i zkraseně pochopený dopis, o němž vyšlo najevo, že byl součástí milostné korespondence - došlo kladenské gestapo k závěru, že pachatelé atentátu by mohli pocházet z Lidic. Po Hitlerově souhlasu začal večer 9. června útok na vesnici.

Za tmy byla obec obklíčena. Zanedlouho probudili lidi. Křikem, řevem, nadávkami. Byl slyšet pláč a zazněly první výstřely. To zabíjeli dorážející psy. Muže hnali do jednoho statku, ženy a děti do školní budovy. Pak ženy a děti odvezli – s uzlíčky, které byly stejně k ničemu.

Zbytek noci ničili, rabovali a kradli. Vycházelo slunce, ráno ukazovalo, že bude teplý červnový den. Ke stodole statku nahnali první skupinu mužů. Členové popravčí čtyři odjistili. Zprvu zabíjeli najednou pět mužů. Pak už deset. Stavěli je před těla mrtvých. Nejstaršímu popravenému bylo přes osmdesát, nejmladšímu nebylo ani patnáct. Ještě se střílelo a obec už hořela.

Mrtvé museli pohřbít vězňové z Terezína. Tři týdny trvalo ničení obce. Nechyběl při něm ani německý filmař. Celé měsíce se ještě obec planýrovala. Aby ji už nikdo nenašel. I lidické ženy a děti měly zmizet. Většinu dětí zavraždili plynem v Chelmu, přes padesát žen zemřelo v Ravensbrücku.

Teprve osm dní po zničení Lidic objevilo gestapo pražský úkryt několika výsadkářů z Anglie, a to zradou jednoho z nich. V úkrytu byli i Gabčík a Kubiš. Obléhaní se bránili do posledních nábojů. Ty si ovšem nechali pro sebe.

Zdroj:

Čornej, Petr a kolektiv autorů. *Kdy, kde, proč a jak se to stalo v českých dějinách*. 1. vydání, Praha: Reader's Digest Výběr, spol. s. r. o., 2001, s. 380-381, ISBN 80-86196-33-X

PRACOVNÍ LIST

1) Podle literární ukázky doplň text.

Atentát na říšského protektora ..... byl spáchán dne .....

Atentátníci se jmenovali ..... a ..... a byli vojáky .....

..... Po atentátu došlo ke zpřísnění režimu v protektorátu, bylo vyhlášeno ..... právo. V souvislosti s pátráním došlo k likvidaci celé vesnice, jež se jmenovala ..... Muži z této vesnice byli ....., ženy a děti byly ..... Po několika dnech byli útočníci odhaleni, bránili se, ale nakonec .....

2) Každá věta obsahuje faktickou chybu. Na základě informací z úvodního textu chybu najdi a oprav.

- R. Heydrich byl zasažen střepy z malé bomby a zemřel na místě atentátu.
- Při pátrání po atentátnících se gestapo soustředilo pouze na Prahu.
- Během atentátu pomáhal také čtrnáctiletý chlapec, který odvezl z místa činu kolo jednoho z atentátníků.
- Heydrichovým nástupcem byl jmenován Konstantin von Neurath.
- Po atentátu byli zatýkáni náhodní lidé, kteří byli následně odsouzeni k trestu smrti z důvodu schvalování atentátu na protektora.
- Lidice byly zlikvidovány na základě toho, že bylo zjištěno, že jeden z atentátníků odtud pocházel.
- Všichni obyvatelé Lidic byli odvezeni do koncentračního tábora.
- Práví atentátníci byli náhodně nalezeni při pátrací akci.

PRACOVNÍ LIST (ŘEŠENÍ)

1) Podle literární ukázky doplň text.

Atentát na říšského protektora **Reinharda Heydricha** byl spáchán dne **27. května 1942**. Atentátníci se jmenovali **Jozef Gabčík** a **Jan Kubiš** a byli vojáky **československé zahraniční armády**. Po atentátu došlo ke zpřísnění režimu v protektorátu, bylo vyhlášeno **stanné právo**. V souvislosti s pátráním došlo k likvidaci celé vesnice, jež se jmenovala **Lidice**. Muži z této vesnice byli **všichni postříleni**, ženy a děti byly **odvezeny do koncentračního tábora**. Po několika dnech byli útočníci odhaleni, bránili se, ale nakonec **se sami zastřelili**.

2) Každá věta obsahuje faktickou chybu. Na základě informací z úvodního textu chybu najdi a oprav.

- R. Heydrich byl zasažen střepy z malé bomby a zemřel v nemocnici několik dní po atentátu.
- Při pátrání po atentátnících se gestapo pátralo nejen v Praze, ale i zhruba v pěti tisících obcí.
- Během atentátu pomáhala také čtrnáctiletá dívka, která odvezla z místa činu kolo jednoho z atentátníků.
- Heydrichovým nástupcem byl jmenován Karl Hermann Frank.
- Po atentátu byli zatýkáni lidé podle předem stanoveného postupu a podle tzv. kartotéky B, kterou úřadovny gestapa sestavovaly během války. Tito lidé byli následně odsouzeni k trestu smrti z důvodu schvalování atentátu na protektora.
- Lidice byly zlikvidovány na základě pochybné dokumentace a zkresleně pochopeného dopisu.
- Všechny ženy a děti z Lidic byly odvezeny do koncentračního tábora.
- Práví atentátníci byli objeveni na základě zrady jednoho z nich.